

מגישה: אוראל צגייה
מורה מלווה : דורית מרום
כיתה: יב' 1
בי"ס: אולפנא אמיית צפת
מסלול: כתיבה בנושא שמיטה.

לשמוט את האני שעבר זמנה

אני לוחצת על ידית דלת הכניסה לבית וזו נפתחת בחריקה. הדבר האחרון שחסר לי הוא לראות את מבטו של אבי הזקן מונח עליי בתשישות ואכזבה... עבר רק חודש מאז עשה דרכו אל חדרי בצהלה והכריז: "השנה נשמור!" "נשמור מה?" שאלתי מחויכת ושמץ סקרן בקולי. "את שנת השמיטה!" ענה, כאילו היה זה מובן מאליו, כאילו תמיד שמרנו את אלה. לא נקלטה לי אף בעיה בין מילותיו, בעיקר שמחתי לראותו מלא אנרגיה, ניגוד מוחלט לגילו ומראהו העתיק. אבל היום...

"אבא." אני פולטת ומיתרי קולי מתנועעים בקרב לעצור את הדמעות. בתנועה חדה הוא מסב אליי את מבטו. "ברוך בואך." העור השקוע סביב עיניו כאילו עטף את העצבות המודחקת שלא הצליח להסתיר. "איך היה בבית הספר היום?" הוא קם בהיסוס, מתרגש לקבל אותי חזרה... אך ניפוף השתיקה בינינו אינו כי אני מרגישה פתאום בסדר עם הכל, בכלל לא, חיי הפכו קשים ולשווא מאז הטיל עלינו את גזירת שמירת שנת השמיטה, שנת שבע שמעולם לא טרחנו לשמור. "אני לא מבינה למה אתה לא מקשיב לי." תסכול ונואשות מתנדפים ממני לאחר ימים בהם לא הבעתי אף רגש. אבי שותק, שנייה עוברת קצת לאט מדי, והשנייה הבאה אפילו מייסרת יותר.. כך דקה שלימה להערכת. נדמה שהמעמד חשוב לו מדי, עיניו מרצדות על רצפת העץ ופיו פעור מעט, הוא יודע שלא אקבל תשובה כמו זו שקיבלתי אז.

"אמא רצתה, ואנחנו נכבד את בקשתה."

"אז למה לא עשית את זה עוד לפני שמתה?!" צרחתי עליו, זעומה.

הבעתו התעוותה בכאב, כן גם המילים שהוציא מפיו בקושי, מילים שהחניקו איתן בכי קטן של אדם שעייפה נפשו. "כי צריך להשאיר ממנה משהו! תאמיני לי, לאה, אני מתחרט שלא הקשבתי לאמא שלך, בואי נתחזק ביחד ונקדש את ציפורה עכשיו, אף פעם לא מאוחר מדי!"

"אני לא מבינה מה חשוב כל כך לשמור את שנת השמיטה הזאת." אני עוזרת לו להתחיל לדבר, כי השתיקה מאוסה. "לאה, בת אהובה שלי... אני יודע שהמצב הנוכחי לא אידאלי, אבל התחזקתי בעקבות כל מה שקורה לאחרונה, ואני צריך שתכבדי את זה."

"א-"

"רגע, בבקשה תני לי לסיים." הוא קוטע אותי בקול שקט ומחכה רגע לפני שממשיך.

"שנת השמיטה היא דבר כל כך יפה, וכמובן, זה תלוי את מי את שואלת ומתי. אני לפני שנים ראיתי בזה רק טרחה. על הנייר כל הרעיון הזה מיוחד ונדיב, אבל תהיתי ביני לבין עצמי כמה באמת מתחשבת המצווה באדם המקיים אותה, מבחינתי זה היה לתת ולהישאר חסר במה שבחרת להעניק." הוא מחייך אליי כשהוא מבין שאני מקשיבה לו. "לאה." עיניו הופכות רציניות, בניסיון להחדיר לי חזק חזק את שעומד להגיד. "אל תפלי איפה שנפלתי אני, אל תסגרי את הדלת ליצירתיות המולדת שלך, אין אמונה ללא דמיון... החיים האלה כה גדולים... ממש מסתירים את הקטנות שחשובות באמת. במצווה הזאת את נחה ותורמת לאדמה, לאחרים, במנוחתך, איזו גדולה שקיבלנו, היהודים, מצווה שכזו?!" הוא מחייך שוב. "ומהצד, הקב"ה דואג לך לקטנות האלה שחשובות באמת."

"אבל לפעמים צריך לדעת להבדיל בין המציאות, שקשה לנו, למה שאנחנו מקווים שהיא המציאות... אתה לא יכול

להתעלם מזה שהמצב הכלכלי שלנו בפח, שאני חברתית מוגבלת יותר בגלל זה. אין לי כוח."

"ועל מה את מודה?" עזרי הזקן שואל. "מה זאת אומרת?"

"שום דבר טוב לא קרה מתחילת שנה?" אני מתייאשת מן השיחה איתו, שוב, הרי כמובן שקרו דברים טובים מתחילת שנה, אך איך זה קשור לשנת השמיטה? "כן, קרו, אבל בלי שום קשר לכל זה." הוא מבחין בסבלנותי שהולכת ואוזלת ומנפנפת 'מיציתי'. "הפרח שלך, אל תשקי אותו שבוע ימים." הוא ממחר.

"ואז מה?"

"ואז כבר נדבר. ואל תפסלי את היצירתיות שלך, אל תהיי משעממת כזאת." הוא טופח על כתפי בגב ידו, מה שמעלה חיוך קטן על שפתיי. "קחי את השבוע הזה והתבונני סביבך, נסי לראות טוב, הוא נמצא בכל מקום, לאה, תבחרי." בעידוד ונחישות בעיניים הוא קומץ את אגרופיו ומהנהן אליי ברכות. אני אוהבת את אבי, לכן אני לוקחת את דבריו ובאמת שוקלת אותם במהלך הימים הבאים. שמחה לקשור חזרה את קצוות הקשר שלנו שנפרם בכזו פזיזות.

לראות טוב? מהו טוב בעצם? אני קמה בבוקר המחרת לשיחתי עם אבא, וזהו הדבר הראשון שעולה בראשי. מבטי נודד אל הפרח שבחלון, "אין מים היום." צרידות בוקר מכבידה על הגרון שלי, רומזת לי לקום כבר מהמיטה ולא להרהר כל כך הרבה, אם כי זה בדיוק מה שאני רוצה לעשות השבוע, בשביל אבא... ואמא. את שגרת הבוקר אני מעבירה כרגיל: מצחצחת שיניים, שוטפת פנים, מתלבשת... "בוקר טוב!" צועקת אליי בטון גבוה אחותי הקטנה. רחלי שהתעוררה מאוחר כי הגן נורא קרוב לבית מחבקת אותי וממהרת לשבת ליד אבא בסלון, מול הטלוויזיה. "רחלי שלי!", הוא קורא. ללא שליטה זווית פי מתרוממת לכדי חיוך עקום ואמיתי. זה טוב.

"כן, אז אני מנסה להבין יותר את הבחירה של אבא שלי." אני מסבירה לחברותי את המצב בבית. "אז אין לכם כסף." קובעת שירת את העובדה. "לא בדיוק נכון... אין לנו אקסטרה, בגלל שהחליט לעשות את זה ברגע האחרון ולא היה ממש זמן להתכונן ולמצוא גוי שיוכל לעזור או משהו כזה, אנחנו יותר חסכוניים." הנהון מבין מצד נועה מעודד אותי מהצד. "טוב... אני חושבת שזה ממש יפה, אבל מה תעשי?" שואלת רעיה. "אין לי מה לעשות עם זה."

"וואלה, מבאס." מסכמת שירת את כל הדיון, מסיימת אותו בהפניית הגב אל המורה למתמטיקה שנכנסה עתה לכיתה. "כן... מסכימה איתה רינה במבט ארוך שנמשך עד שלא יכלה עוד למתוח את צווארה, שכן ישבה שולחן אחד לפניי, יחד עם שירת, והייתה צריכה לפנות קדימה. טעם מר נותר בפי, אולי זהו טעמה של הכנות, אולי דיברתי יותר מדי... מי יודע כבר.

לאט לאט ובמודעות הולכת וגוברת אני שמה לב ליחסן המשתנה של הבנות. פתאום איבדתי את כבודן... היחידה שנותרה חברה באמת היא נועה. "הן די... לא מתייחסות אליי יותר." אני שופכת בפניה בסוף היום, כאשר הכיתה ריקה והחלל אצלי בלב בו שכנו חברותי גם כן. נועה מסכימה איתי ומספרת, "הן גם פתחו קבוצה נפרדת והציעו להיפגש בלעדייך... אבל יצאתי ממנה, לא מבינה מה עובר להן בראש." כעס מבעבע בי על אבי, שוב, הכל בגללו. לולא הרצון המטופש והפתאומי לשמור את המצווה, כל זה לא היה מגיע לזה. "אל תדאגי, הן לא חברות אמיתיות, לאה, מי צריך אותן?"

אני מגיעה לבית ריק, מחממת לי אוכל ונכנסת לחדר. הדבר הראשון שאני רואה הוא הפרח על אדן החלון שכבר הספיק להתייבש ולקלף מעליו שכבות עלים. "לא..." אני פולטת בחרדה. הפרח הזה איתי כבר שנתיים ומעולם לא ראיתי את עליו נושרים. לא טרחתי לבדוק איזה סוג צמח זה, צבעו הכחול תמיד הרגיע אותי ונתן לי את התחושה שהוא אחד ויחיד במינו. רק שלי. מה טוב בכל זה?! רק רע יוצא לי מכל העניין. ובכל זאת, אני ממשיכה לקיים את בקשתו של אבי. רק שבוע...

יום שלישי הוא היום המפרך ביותר בשבוע, ולמזלי באותו יום מודיעים לנו שלא יתקיימו לימודים ונצא לטיול פתע. לא מתחשק לי, הרי עם מי אהיה? "יאללה!" צועקת אליי נועה. היא אוזנת בידי וגוררת אותי לכיוון האוטובוס. לשמחתי אני מגלה שכיף לי גם בלעדיהן, ומהר מאוד שוכחת שיצאו לטיול גם כן. הקשר שלי עם נועה התחזק והכרתי בנות חדשות... ועדיין, לא קל להותיר את האנשים שהכרת מאחור בכזו פתאומיות.

"גם היום אין מים." אני לוחשת אל הפרח הכחול בבוקר היום הרביעי. מראהו שובה לב גם על ערש דווי, ואולי סתם נקשרתי אליו מספיק כדי לאהוב אותו במצב הנתון... אילו יכולתי לאמר אותו דבר על אבא שבשמים... כאב ראש פתאומי תוקף אותי וגורם לי לחשוב מחדש אם לצאת לבית הספר. לבינתיים אני מכינה תיק ומניחה אותו בפתח הדלת, למקרה וארגיש טוב יותר, ואז ניגשת למזוג כוס מים מהמטבח. בזווית הרחוקה של העין אני קולטת תנועה חדה, נעלמת עם

הקצה הימני של החלון שמעל הכיור. הדמות הזו מוכרת לי. אני מתקרבת אל החלון, מרחיבה את שדה ראייתי. אותה זקנה מרירה אצלה עבדתי בניסיון להחיות את שעות הבילוי עם ה'חברות', היא כאן קוטפת לה תפוזים מן העץ הכי רחוק אליי, ובידה השמאלית סלסלה מלאה בענבים בשרניים. פי נופל ארצה. גברת אלקוביץ'. לא מפתיע אותי לראות אותה באופן ספציפי, אלא בכלל, כמעט ונשכחו מליבי קיומם של אלו שנהנים מן המצווה. אני נמנעת מלצאת, על מנת שלא לביישה, אך עוקבת אחריה במבטי, תוהה כמה זמן שהתה כאן שמילאה סלסילה כזו אימתנית בגודלה. "זוכרת אותה?" אבי המבוגר מיטלטל מאחוריי, לוקח כיסא ויושב על יד השיש. "כמובן." זיכרונות עולים בי... הספקתי לעבוד אצלה רק שבוע, ובעבור כסף קטן מאוד, חיפשתי מקום עבודה ובסופו של דבר הצעתי לה את שירותיי כי לא מלא רצו לעבוד אצלה, כסף לא היה לה לשלם, אך חמימותה הייתה הכל. הייתה מציעה לי מאכלים שהכינה לנכדיה והיינו יושבות ומפטפות... עד שיום אחד התהפכה דעתה עליי והחליטה ששירותיי לא נצרכים. בכעס אילם ביקשה ממני לעזוב את ביתה ושלא אחזור שוב. לא שאלתי יותר מדי שאלות.

"היא ממש גירשה אותי מהבית שלה." אני מספרת לאבי שמאחוריי. גברת אלקוביץ' כבר מתהלכת לעבר היציאה והשלל בידיה, מנדנד אותה מצד לצד. "אני יודע." הוא עונה לי, ואני מופתעת לראות חיוך חמים על פניו. "איך?" הוא נאנח, סימן לסיפור. "היא התוודתה לפניי. סיפרה שאהבה אותך ושביום שגילתה שהיא לוקחת פעמיים נדבות מאותו אדם, התקשתה לשאת את הבושה." בהירות מצלצלת ברקע הזיכרון הלא נעים שסחבתי עמי. "אני יכול להבין אותה, ואני יודע שגם את, לאלה. היא לא אישה רעה." הוא מסיים את דבריו ודבר אחד אני לא מבינה: "למה לא סיפרת לי?" "כדי לא לבייש אותה.. היא ביקשה שלא אספר על ביקוריה אצלנו בשמיטה. מספיק לה שידועים על המחיר העלוב שהיא מגרדת בקושי לשלם לאנשים שיתחזקו לה את הבית." שתיקה. מחשבות טסות מעליי.

"נו, ומה דעתך עכשיו על המצווה?" מנצל אבי את הרגע.

"שזה נחמד.. אבל אפשר פשוט לתרום פירות לאנשים כמוה." הוא צוחק.

"איפה הדמיון, בתי?" ידיו נפרשות כלפי מעלה, כמתפלל. "למה את חושבת שככה מתקיימת המצווה?"

"כדי למנוע בושה..."

"יפה! ו?"

"וגם לתת לאדמה לנוח, שזה כל העיקרון.. וגם אנחנו נחים. עם האדמה." המילים מתבלבלות בפי. "אנחנו נחים ותולים את עצמינו בקב"ה וסומכים עליו שיכוון אותנו כמו שצריך למתנות החיים שחשובות באמת. או מה שלא אמרת אז." עיני אבי אורו. "נכון." הוא אומר.

הלילה מחבק את השמים והכוכבים יוצאים. רגע לפני שאני נרדמת, אור הירח חושף את ניצני הפרח הכחול שאת שמו אני לא יודעת. ניצנים שזוהרים חזק, קצת חזק מדי. אני ממצמצת בעיניי ונחשפת לצבע הכחול היפה ביותר שאי פעם ראיתי על הפרח שלי. במקום לשמוח אני מעלעלת במחשבותיי ופניי מורצנות. דברים טובים כן קרו בעקבות השמיטה, אבל איפה שמים את האצבע?

אני צועדת לכיוון המטבח בשקט, אנחנו ישנים מוקדם בדר"כ והשעה כבר חצות וחצי, "אבא."

"יש לך מחר לימודים, מה את עושה ערה?"

"רק רציתי לספר לך שאני מבינה את המצווה, אבל משהו לא מתחבר לי."

הוא מרים אליי את גבותיו ומצביע על הכיסא מולו, "שבי."

אני מספרת לו על החברות שכבר לא מתייחסות אליי, על הצער שבניתוק הקשר עם הגברת, על המוגבלויות שבסיסן בכסף... כל דבר רע שבא וקרה כי לקחנו חלק בשמירת השנה השביעית. "אלו דברים רעים, אבל... אני מרגישה לא רע כל כך."

"אז מה הופך אותם לרעים בעצם?" עיניו נעוצות בשלי, מנסות לרדת לסוף דעתי.

"איבדתי חברות, קשר עם אדם טוב, אין לקנות בגדים יותר, או תכשיטים או לצאת לסרט."

"לאה, האם אלו באמת חברות שלך? האם לא נהנית בחברתן של אחרות שקיבלו אותך כמו שאת? בלי מצע הכסף?"

"נהניתי, ולא... הן לא חברות טובות."

"והאם את מתחרטת שנפלה בדרך ההזדמנות לעזור לאישה זקנה שהסביבה דחתה? אותה אישה שנפלה בחלקינו הזכות להאכיל בענבים ותפוזים?"

"לא.. אני מבינה לאן הוא הולך עם זה. קולטת מה ההרגשה הרעה הזו שכל כך כיף להרגיש.
"ובגדים... קניון, סרטים, קניות כאלה ואחרות, האם זהו הבילוי היחיד שלך? זה מה שלא הכי אוהבת לעשות ולא יכולה למנו? הרי תראי כמה בגדים יש לך! את לא יכולה לשרוד שנה אחת בלי כל זה? וזה לא שאין לך את זה באופן מוחלט. את מתחדשת, לאה, הקב"ה שפך עלייך מים כדי לנקות אותך... על רקע הרע תראי בבהירות את הופכו." עזרי הזקן מחייך אליי ומאשר לי במילים את מה שלא ידעתי להסביר. התחדשתי.

שנת שמיטה... ככל שחשבתי על המצווה הזאת יותר הבנתי שחלק גדול ממנה תלוי באמונה... מבחינתי היא משקפת את חשיבות התפקיד של האדם בתהליך האמונה שלו, תפקיד שמצריך דמיון ויצירתיות והמון חשיבה חיובית.

אדם מאמין צריך לקחת פיקוד על המציאות שלו ולהבין שהיא יכולה להיות כל מה שבא לו, ועל אחריותו לכוון אותה להיות מה שרצה. על אחריותו לבחור איך לראות את הדברים.

החיים באמת יכולים להיות מה שתרצה, אם תאמין חזק מספיק.

שנת שמיטה היא שנה בה האדם (כמו שגרמתי לאב כבר לאמר לפני) שומט מעבודת האדמה. לגמרי. כלומר, היא לא שלו למשך התקופה. בשנה הזו אביונים ולא אביונים רשאים לקחת מפירותיו ולהנות מהגידולים, האדמה נחה ואוגרת כוחות לששת השנים הבאות.. והאדם?

מנוחת האדם נחה באמונתו. בשנה השביעית הזו, בה הכל מתחדש, ימצא את עצמו האדם עושה חשבון נפש ובדיקה אמיתית ומאתגרת לאיזו רמה של אמונה הגיע. האם הוא סומך במלוא האחוזים שהקב"ה ייתן לו את שנשמט ממנו בשנת השבע? או שתדלק להבת ספק בליבו ויגיע למסקנה שבזבז את זמנו?

מעבר לכך, אני רוצה להדגיש שאני מודעת מאוד למורכבות של השנה ולדברים שצריך לדעת על מנת לקיימה ובחזרתי שלא לפרט שם. רציתי לספר סיפור פשוט מנקודת מבט אמונית יותר, כי באופן אישי, כשלמדנו על שנת שביעית לראשונה, הדבר הראשון שעלה בראשי הוא – "וואו, מאיפה כל האמונה?" ושם רציתי להתמקד

(: